ئىبرەتلىك چۆچەكلەر

4

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

ئىبرەتلىك چۆچەكلەر

(4)

تۈزگۈچىلەر: راجىھ ئابدۇرېشىت ئىبراھىم
ئەركىن نىياز

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

责任编辑：尼加提·穆合力斯
木塔里甫·买买提伊明
责任校对：依巴达提·亚森
封面设计：阿里甫·夏

维吾尔民间智力故事选（4）（维吾尔文）
阿不都热西提
艾尔肯·尼亚孜 编

新疆青少年出版社出版
（乌鲁木齐市胜利路100号 邮编：830001）
新疆新华书店发行
新疆金版印务有限公司印刷
787×1092毫米 32开本 3.75 印张
2005年4月第1版 2005年4月第1次印刷
印数：1—3000

ISBN7－5371－5236－5 定价：4.80元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مەسئۇل مۇھەررىرلىرى: نىجات مۇخلىس
مۇتەللىپ مەمتىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: ئىبادەت ياسىن
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: غالىپ شاھ

ئىبرەتلىك چۆچەكلەر (4)

تۈزگۈچىلەر: راجىھ ئابدۇرېشىت ئىبراھىم
ئەركىن نىياز
(تۇرپان ۋىلايەتلىك ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ قەدىمكى ئەسەرلىرىنى
يىغىش، رەتلەش، نەشر قىلىشنى پىلانلاش رەھبەرلىك
ئىشخانىسى ئۇيۇشتۇرۇپ تۈزدۈرگەن)
*
شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 100 - قورۇ، پ: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ جىڭبەن باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
ئۆلچىمى: 1092×787مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 3.75
2005 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى
2005 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى
ISBN7 — 5371 — 5236 — 5
سانى: 1—3000
باھاسى: 4.80 يۈەن
بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتىڭ، تېگىشىپ بېرىمىز

مۇندەرىجە

خاپىلىقتىن ئىزا يامان 1

كونىنى توسۇۋالغىلى، ۋاقىتنى سېتىۋالغىلى بولماس 4

كېسەلنى يوشۇرساڭ ئۆلۈم ئاشكارە 7

پىتىنىڭ ئاچچىقىدا چاپاننى ئوتقا سالما 9

ھەممە ئىشنىڭ ھەددى ياخشى 15

نادانىنى تادان ئوڭلايدۇ 18

يالغانچىغا ئالدانساڭ ئۆۋالىڭ ئۆزۈڭگە 20

ئوقۇغان ئوغۇل ئاتىدىن ئۇلۇغ 26

تۆرگە چىققان ھېساب ئەمەس، زەللە ئالغان ھېساب 29

يىغلاپ تۇرۇپ قىر چاپ، ئويناپ - كۈلۈپ سۇ ئاچ 33

بارماقلاپ خەقنى قاقتى - سوقتى قىلمىساڭ، ئىدىشلاپ
ياغنى دەرياغا تۆكمەيسەن 36

ھەدەڭدە قالدىڭ غوۋغادا قالدىڭ، ئاكاڭدا قالدىڭ ئېغىلدا
قالدىڭ 39

تۆگىنىڭ خۇيىنى مەتە بىلەر 45

ئادەمنىڭ يۈزىگە قارىما، سۆزىگە قارا 50

چاچ سالغان بىلەن خوتۇن ئەمەس، بەل باغلىغان بىلەن
ئەر ئەمەس 53

ئۇستا كۆرمىگەن شاگىرت ھەر مۇقامغا يورغىلايدۇ 55

تۈلكىنىڭ تېرىسى ئۆزىگە دۈشمەن 58

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

ئاچلىقتىن ئۆلسەڭمۇ ئاتا ـ ئاناڭنى تاشلىما 60
كالىنى بۇرنىدىن يېتىلە 64
زارلانمىغىن تەقدىرىڭدىن، زارلانغىن تەدبىرىڭنىڭ كەملىـ
كىدىن 67
ئۆتنە ئالەم 71
تەدبىرىڭ قانداق بولسا، تەقدىرىڭ شۇنداق بولۇر...... 74
ئورنى كەم كولىسا ئۆزى چۈشەر 76
پىلنى يەڭگەن باتۇر ئەمەس، ئاچچىقنى يەڭگەن باتۇر...... 79
بۆلۈنگەننى بۆرە يەر 83
ئالدامچىنىڭ قۇيرۇقى بىر تۇتام 87
ھۇرۇن ئېشەكنىڭ يۈكى ئېغىر 92
موللىنىڭ دېگىنىنى قىل، قىلغىنىنى قىلما 93
يىغا ياندىن كېلەر، بالا قېرىنداشتىن 98
ئادىمي شەيتان ھەممە شەيتاندىن يامان.................. 102
ئى ئاياز، كۆرگەن كۈنۈڭنى ئۇنتۇما، شىرە چورۇقۇڭنى
قۇرۇتما 106
موزاينىڭ يۈگۈرۈشى سامانلىققىچە 113

خاپىلىقتىن ئىزا يامان

بۇنىڭدىن ئۇزۇن زامانلار ئىلگىرى، بىزدىن ناھايىتى يىراق جايدا، ئاۋات بىر شەھەردە بىر بەگ ئۆتكەنىكەن. بەگنىڭ ئىسمى تەكىم ئىكەن. كىشىلەر ئۇنىڭ ئىسمىگە مەنسىپىنى قوشۇپ چاقىرمىسا، ئۇ پەقەتلا ئوچۇق چىراي ئاچمايدىكەن. شۇڭا، ھەممە ئادەم «تەكىم بېگىم» دېيىشكە مەجبۇر ئىكەن. كىمكى ئۇنداق دېمىسە، بەگ سەۋەپ تېپىپ ئۇنى بابلايدىكەن. تەكىم بەگ ئەل ئىشىغا بىپەرۋا، يېيىش - ئىچىشكە ئامراق ئىكەن. بەگلىكنىڭ ئىشلىرىنى دائىم مىرزىسىغا تاپشۇرۇپ قويۇپ، بىر كۈنى بىرىنىڭ ئۆيىدە نەزىر - چىراغقا داخىل بولسا، بىر كۈنى بىرىنىڭ ئۆيىدە توي ئوينايدىكەن. ھەتتا مىسكىنلەر ئارا بولىدىغان داشقازان نەزىرلىرىگىمۇ داخىل بولۇپ، توخۇنىڭ تۆشىنى غاجىلىمىسا كېچىسى كۆزىگە ئۇيقۇ كىرمەيدىكەن.

بۇ بەگلىك تەۋەسىدە بىر ئەقىللىق يىگىت بولۇپ، ئىشقا پۇختا، گەپكە ئۇستا بولغىنى ئۈچۈن كىشىلەر ئۇنى «ئەپچىلەم» دەپ ئاتايدىكەن، ئەپچىلەم مەپە ھەيدەش بىلەن كۈن ئۆتكۈزىدىكەن. كۈنلەرنىڭ بىرىدە تەكىم بەگ ئەپچىلەمنىڭ تەرىپىنى ئاڭلاپ، ئۇنى ئۆزىنىڭ مەپىسىنى ھەيدەشكە ساپتۇ.

بىر كۈنى قوشنا بەگلىكنىڭ بېگى تەكىم بەگنى

زىيايەتكە تەكلىپ قىپتۇ. تەكىم بەگ تەكلىپنامە قولىغا تېگىشى هامان يولغا چىقىپ، يول بويى ئەپچىلەمنى ئالدىرىتىپ، يۇگۇرۈك ئاتنى قامچىلىتىپ، چىڭقى چۈشتە مەنزىلگە يېتىپ بېرىپتۇ. تەكىم بەگ ساهىبخانىنىڭ تەكلىپ - تەكەللۇپلىرى بىلەن مېهمانخانىغا كىرىپ كېتىپتۇ. ئەمما، ئەپچىلەم بىلەن هېچكىمنىڭ كارى بولماپتۇ. ئەپچىلەم مەپىنى ئىشىكنىڭ ئالدىدا توختىتىپ قويۇپ هويلىغا كىرىپ، بىر بۇلۇڭدا ئولتۇرۇپتۇ.

بىر چاغدا زىياپەتتىكى بەگلەر، يۇرت كاتتىلىرى، قازى - مۇپتىلار مېهمانخانىدىن چىقىپتۇ. تەكىم بەگ يۇرت كاتتىلىرى ئالدىدا ئۆزىنى كۆرسەتمەكچى بولۇپ كىرىلگەن هالدا قورسىقىنى سىلاپ تۇرۇپ:

— هەي ئەپچىلەم! ساڭمۇ بىر نەرسە تەگدىمۇ قانداق؟ — دەپ سوراپتۇ. ئەپچىلەم:

— تەگدى، — دەپ جاۋاپ بېرىپتۇ.

— نېمە تەگدى؟

— سىلى غاجاپ تاشقىرىغا تاشلىۋەتكەن سۆڭەك بېشىمغا تەگدى.

— تۇزۇك جاۋاپ بەر! ئالدىڭغا بىر نەرسە چىقتىمۇ، يوق؟

— چىقتى.

— نېمە چىقتى؟

— سۆڭەك غاجاشقا ئىت كۈچۈكلىرىنى ئەگەشتۇرۇپ چىقتى.

— مەن ئۇنى سورىمىدىم، بىر نەرسە يېدىڭمۇ، يوق دەيمەن.

— يېدىم.
— نېمە يېدىڭ؟
— خېنىمنىڭ غېمىنى يېدىم.
— قايسى خېنىمنىڭ، نېمە غېمىكەن ئۇ؟
— ئۆزلىرى «ياخشى تائام ئېشىپ قالغۇچە، يامان قورساق ئېتىلىپ كەتسۇن» دېگەن گەپنى ئاغزىلىرىدىن چۈشۈرمەيتتىلە. بۈگۈنكى زىياپەتتە مېھمانخانىغا ئۈزۈلمەي كىرىپ كېتىۋاتقان تائاملاردىن بىر كاپام ئاش ياكى بىر چىشلەم گۆش يېنىپ چىقمىدى. بېگىم كىرگەنلىكى تائامنى ئاشۇرماي يەۋېرىپ قورسىقى ئېتىلىپ ئۆلۈپ كەتسە خېنىم كىمگە نېسىپ بولار، دېگەن غەمنى يېدىم.

ئەپچىلەمنىڭ جاۋابىنى ئاڭلىغانلار شۇنداق كۈلۈشۈپ كېتىپتۇكى، كۈلكە ساداسىدىن ئايۋان ـ سارايىنىڭ تام ـ تورۇسلىرى تىترەپ كېتىپتۇ. تەكىم بەگ ئىزاغا پايلىماي شۇ يەردىلا جان ئۈزۈپتۇ. بۇنى كۆرگەن يۇرت كاتتىلىرى:
— خاپىلىقتىن ئىزا يامان كەلدى، — دېيىشىپتۇ.
بۇ ئىش پۈتۈن يۇرتقا تارالپتۇ. ئېيتىشلارغا قارىغاندا: «خاپىلىقتىن ئىزا يامان» دېگەن گەپ تەكىم بەگنىڭ شۇ كەچۈرمىشىدىن قېلىپ، بىزگىچە يېتىپ كەلگەنىكەن.

ئېيتىپ بەرگۈچى:
تۇرپان شەھەر چاتقال يېزا چۆلاق مەھەللىسىدىن
راشىدىن مەخمۇت

كۆننى توسۇۋالغىلى، ۋاقىتنى سېتىۋالغىلى بولماس

بۇنىڭدىن ئۇزۇن زامانلار ئىلگىرى بىر يۇرت بولغانىكەن. ئاشۇ يۇرتتا تولىمۇ بېخىل بىر باي بولۇپ، تاپقان - تەرگىنىنى ئەر - خوتۇن ئىككىسىلا جىمىقتۇرۇپ، كىشىگە قىلچىمۇ نەپ بەرمەيدىكەن. بۇ باي بىر يىلى نۇرغۇن يېرىگە بۇغداي تېرىپتۇ. ياز ئۆتۈپ، كۈزمۇ كەپتۇ. باي بۇغدايلىرىنى يىغىۋېلىشقا ئون ئورمىچى ياللىۋاپتۇ. كېيىن باي ئۇلارنىڭ ئىش ھەققىگە كۆپ پۇل كېتىدىغانلىقىنى ئويلاپ، ناھايىتى بىئارام بوپتۇ. شۇنىڭ بىلەن باي خوتۇنىغا مەسلىھەت سېلىپ:

— ھەي خوتۇن، مۇشۇ ئون ئورمىچى بۇغدايلىرىمىزنى ئورۇپ بولغۇچە كۈننى توساپ ئۇزارتقىلى بولارمۇ؟ — دەپتۇ.

— بۇ ئىش پادىشاھنىڭ قولىدىن كېلىدۇ، سىلى بېرىپ پادىشاھ بىلەن سۆزلىشىپ كۆرسىلە، — دەپتۇ باينىڭ خوتۇنى. باي خوتۇنىنىڭ مەسلىھىتىنى ماقۇل كۆرۈپ پادىشاھنىڭ ئالدىغا بېرىپتۇ.

— ئەي ئۇلۇغ پادىشاھىم! سىلىگە بىر ئەرزىم بار ئىدى، — دەپتۇ باي.

پادىشاھمۇ بۇ باينىڭ ئەھۋالىنى ناھايىتى ياخشى

بىلىدىكەن. شۇڭا ئاۋۋال ئۇنىڭ ئەكەلگەن سوۋغىلىرىنى قوبۇل قىلىپ، ئاندىن ئەرزىنى ئېيتىشقا بۇيرۇپتۇ. باي ئەھۋالنى بىر قۇر چۈشەندۈرگەندىن كېيىن:

— شاھىم، سىلىدىن ئۆتۈنىدىغىنىم، كۈننى توسۇپ، ۋاقىتنى ئۇزارتىپ بەرسىلە، ئۇلار ئىككى كۈنلۈك ئىشنى بىر كۈندە قىلىپ تۈگىتىپ، مەندىن ھەقنى ئاز ئالسا، — دەپتۇ.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان پادىشاھ مۇنداق دەپتۇ:

— سەن ئورمىچىلارنىڭ قورسىقىنى تويغۇزۇپ، ئاندىن ئۇلارنى ئىشقا سال، ئۆزۈڭ ئۇزۇن چاپاندىن بىرنى كىيىپ، بېلىڭنى مەھكەم باغلاپ، تۇماقنى چۆكۈرۈپ كىيىپ، چاپاننىڭ پېشىنى بېشىڭغا ئارتىپ ئېتىز بېشىدا ئولتۇر، شۇنداق قىلساڭ، كۈن ئۇزىراۋېرىدۇ. ئەگەر بۇ دېگەنلىرىمگە خىلاپلىق قىلساڭ، كۈن قىسقىراپ كېتىدۇ، بەلكى شۇ ھامان كەچ كىرىپ كېتىشىمۇ مۇمكىن.

باي ئۆيىگە قايتىپ پادىشاھنىڭ دېگىنى بويىچە قىپتۇ. باي كۈن چۈش بولغۇچە قىر بېشىدا ئولتۇرۇپ چىلىق-چىلىق تەرگە چۆمۈلۈپتۇ، ئۇسساپ چىدىغۇچىلىكى قالماپتۇ. ئاخىر ئۇ پادىشاھنىڭ ئالدىغا بېرىپتۇ.

— ۋاي پادىشاھىئالەم، — دەپتۇ باي، — سىلى بۈگۈن كۈننى بەكمۇ ئۇزارتىۋېتىپتىلا. ئەمدى قىسقارتىپ بەرسىلە، مېنىڭ چىدىغۇچىلىك ھالىم قالمىدى، — دەپتۇ.

— ئۇنداق بولسا، ئۆيۈڭگە بېرىپ بىرئاز ئارام ئال، — دەپتۇ پادىشاھ.

باي بۇ گەپنى ئاڭلاپ ئۆيىگە بېرىپ بىردەم ئارام ئاپتۇ، ئاندىن ئېتىز بېشىغا بارسا، ئورمىچىلار تېخىچە ئورما ئورۇۋاتقۇدەك. ئېتىز بېشىدا تۇرسا، ئىسسىقتا يەنە

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

قىينىلىپ كېتىدىغانلىقىنى بىلگەن باي ئورمىچىلارنى ئېلىپ يانماقچى بولۇپتۇ. ئورمىچىلار ھەيران بولۇپ:

— باي ئاكا، بىز قايتىدىغان ۋاقىت بولمىدى، بىر كۈنلۈك ئىشىمىز تۈگىمىدىغۇ؟ — دەپتۇ.

— قايتىڭلار دېگەندىكىن قايتىڭلار، بۈگۈنكى كۈننىڭ ھەددىدىن ئارتۇق ئۇزۇن بولۇپ كەتكەنلىكىنى سىلەر بىلمەيسىلەر، بۇ ماڭىلا ئايان، شۇنىڭ ئۈچۈن قايتىڭلار دەۋاتىمەن، — دەپتۇ باي ئۆزىنىڭ قايتىمىدىن ئۇسساۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ.

ئورمىچىلار قايتىشقا رازى بوپتۇ. ھەر كۈنى مۇشۇنداق بولىۋەرگەچكە، ئون بەش كۈنلۈك ئىش بىر ئايغا سوزۇلۇپ، پىخسىق باي لېۋىنى چىشلەپ قاپتۇ. بۇ ئىش ئەتراپقا تاراپتۇ. كىشىلەر بۇنىڭدىن ئىبرەت ئاپتۇ.

ئېيتىشلارغا قارىغاندا: «كۈننى توسۇۋالغىلى، ۋاقىتنى سېتىۋالغىلى بولماس» دېگەن ماقال باينىڭ ئاشۇ كەچمىشىدىن قېلىپ بىزگىچە يېتىپ كەلگەنىكەن.

ئېيتىپ بەرگۈچى:
تۇرپان شەھەر يار ئوتتۇرا مەكتەپتىن

ئالىم نىياز

كېسەلنى يوشۇرساڭ ئۆلۈم ئاشكارە

بۇنىڭدىن ئۇزۇن زامانلار ئىلگىرى، بىزدىن يىراق ماكاندا، كۆرۈنگەن تاغنىڭ بېرىسىدا، كۆرۈنمىگەن تاغنىڭ نېرىسىدا بىر يۇرت بولغانىكەن. ئاشۇ يۇرتتا ئۆمرىدە راست گەپ قىلىپ باقمىغان بىر يالغانچى ئادەم ئۆتكەنىكەن.

كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇ ئادەم ئاغرىپ قېلىپ، تالا ـ تۈزگە چىقالمايدىغان بولۇپ قاپتۇ. ئۇ ئادەم بالىسىغا:

— ئەگەر بىرەرى مېنى ئىزدەپ كېلىپ قالسا، مېنى يوق دېگىن، ئۆيگە ھېچكىم كىرمىسۇن، بىرەرى مېنىڭ ھالىمنى كۆرۈپ قالسا خەلقئالەمگە يېيىۋېتىدۇ، — دەپ جېكىلەپتۇ ۋە تېۋىپقىمۇ كۆرۈنمەستىن ئۆيىدە يېتىۋېرىپتۇ. نەتىجىدە، بۇ ئادەمنىڭ كېسىلى كۈندىن كۈنگە ئېغىرلىشىپ ئۆلەر ھالەتكە كېلىپ قاپتۇ.

بۇ يۇرتتا نام ـ شۆھرىتى باشقا جايلارغا كەڭ تارقالغان بىر ئۇستا تېۋىپ بولۇپ، ئۇ ھەرقانداق كېسەلنى ساقايتىشقا ماھىر، كىشىلەرنى كېسەل ئازابىدىن قۇتقۇزۇشنى پەرز ھېسابلايدىغان كىشى ئىكەن. ئۇ نەدە كېسەل بولسا شۇ يەرگە بېرىپ، ھەق سورىشتۇرمەي داۋالايدىكەن. بىر كۈنى بۇ تېۋىپ ھېلىقى يالغانچى كىشىنىڭ كېسەل بولۇپ يېتىپ قالغانلىقىدىن خەۋەر تېپىپتۇ ـ دە، يالغانچىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئىشىك قېقىپتۇ.

— ئوغلۇم، بىرى كەلگەن ئوخشايدۇ، ئەگەر مېنى سورىسا بازارغا كەتتى، ئۆيدە يوق دېگىن، — دەپتۇ يالغانچى.
ئوغلى چىقىپ دەرۋازىنى ئېچىپتۇ. تېۋىپ سالاملاشقاندىن كېيىن:
— بالام، ئاتىلىسام دادىڭ ئاغرىپ قاپتۇ، ئەھۋالى قانداقراق؟ — دەپ سوراپتۇ. ئوغۇل دادىسى ئۆگىتىپ قويغان بويىچە:
— دادام ئۈزۈندىن بېرى كېسەل بىلەن ياتقانىدى، بۈگۈن بىر ئاز ياخشى بولۇپ قېلىپ، كېرەكلىك نەرسىلەرنى ئالغىلى بازارغا كەتتى، — دەپتۇ.
تېۋىپ بۇ گەپنى ئاڭلاپ قايتىپ كېتىپتۇ.
ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي يالغانچى كىشى كېسەل سەۋەبىدىن ئۆلۈپ قاپتۇ. ئوغلى دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگە قاتتىق قايغۇرۇپ ئەل - جامائەت كەلگەندە:
— كېسەللىكىنى يوشۇرسام، ئۆلۈمىڭ ئاشكارە بولدىغۇ دادا، — دەپ يىغلاپتۇ.
جامائەت بالىنىڭ گېپىنى ئاڭلاپ نېمە بولغانلىقىنى سوراشقانىكەن، بالا ھەقىقىي ئەھۋالنى ئاشكارىلاپتۇ. جامائەت: «توۋا» دەپ ياقىقا تۇتۇشۇپتۇ. بالا بۇ ساۋاقنى قوبۇل قىلىپ راستچىل ئادەم بولۇشقا بەل باغلاپتۇ. بۇ ۋەقە پۈتۈن يۇرتقا تاراپ ساۋاق بوپتۇ.
ئېيتىشلارغا قارىغاندا: «كېسەلنى يوشۇرساڭ ئۆلۈم ئاشكارە» دېگەن ماقال ئاشۇ كەچمىشتىن قېلىپ بىزگىچە يېتىپ كەلگەنىكەن.

ئېيتىپ بەرگۈچى:
پىچان ناھىيە چىقتىم يېزا قۇمكارىزدىن
ئابدۇرېشىت قاسىم

پىتىنىڭ ئاچچىقىدا چاپاننى ئوتقا سالما

بۇنىڭدىن ئۇزۇن زامانلار ئىلگىرى، بىزدىن يىراق ماكانىدا بىر يۇرت بولغانىكەن. ئاشۇ يۇرت پادىشاھىنىڭ خەۋپ ـ خەتەر، بەخت ـ سائادەتتىن بىشارەت بېرىپ تۇرىدىغان، پادىشاھ ھەرقانداق نەرسىسىدىن ئەزىز كۆرىدىغان دانا بىر شاتۇتىسى بار ئىكەن.

بىر كۈنى شاتۇتى پادىشاھنىڭ ئالدىغا كىرىپ:

— ئەي ھۆرمەتلىك شاھ، مەن ئاتا ـ ئانامدىن، قان ـ قېرىنداشلىرىمدىن ئايرىلىپ ئۆزلىرىنىڭ خىزمەتلىرىدە بولغىلى ئون ئىككى يىل بوپتۇ، ماڭا قىرىق كۈنلۈك رۇخسەت بەرسىلە، مەن ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈپ كەلسەم، — دەپ ئىلتىماس قىپتۇ.

پادىشاھ شاتۇتىنىڭ سۆزىدىن ساراسىمىگە چۈشۈپ:

— ئەي ئەزىز شاتۇتى، ساڭا رۇخسەت بەرسەم، سەن كەلمەيسەن، شۇڭا بارمىساڭ، — دەپتۇ. شاتۇتى:

— بىزنىڭ نەسلىمىز ئەزەلدىن ۋەدىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ، يالغان سۆزلىمەيدۇ، مەنمۇ ھەرگىز يالغان سۆزلىمەيمەن، قايتىپ كەلمەسلىككە ھەددىم ئەمەس، — دەپتۇ شاتۇتى پادىشاھنى خاتىرجەم قىلىپ.

پادىشاھ ئىلاجىسىز شاتۇتىغا قىرىق كۈنلۈك رۇخسەت بېرىپتۇ.

شاتۇتى پادىشاھنىڭ رۇخسىتىنى ئالغاندىن كېيىن

كېچە ـ كۈندۈز ئۇچۇپ، نۇرغۇن جەبىر ـ جاپالارنى يېگىپ، ئۆز يۇرتىغا يېتىپ بېرىپتۇ. شاتۇتى ئۆز ئاتىسىنىڭ قازا قىلغىلى سەككىز يىل، ئانىسىنىڭ قازا قىلغىلى تۆت يىل بولغانلىقىنى بىلىپ چەكسىز قايغۇرۇپتۇ. شاتۇتى باشقا ئۇرۇق ـ تۇغقان ۋە دوست ـ بۇرادەرلىرى بىلەن ھال ـ مۇڭ ئېيتىشىپ، ۋاقىت ناھايىتى تېز ئۆتۈپتۇ.

شاتۇتىنىڭ قايتىش ۋاقتىمۇ بولۇپ قاپتۇ. ئۇ ئانا ماكانىنى قانغۇچە ئايلىنىپ بولالماپتۇ، بىراق ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىشى لازىم ئىكەن. مۇساپىر دوستىنىڭ دەردىنى چۈشەنگەن باشقا شاتۇتىلار:

— سەن قايتماقچى بولۇۋاتىسەن، بىزنىڭ ساڭا سوۋغا قىلغۇدەك، پادىشاھنىڭ نەزىرىدىن ئۆتكۈدەك چوڭ سوۋغىتىمىز يوق. شۇنداقتىمۇ بىر تال ئۇرۇق سوۋغا قىلايلى، بۇ ئۇرۇقنى تېرىپ ئۇندۇرۇپ، ئۆستۈرۈپ مېۋىلەتكەندىن كېيىن مېۋىسىنى يېگەن ئادەم قېرىمايدۇ، قېرى بولسا ياشلىقىغا قايتىدۇ، — دەپ ئۇرۇقنى شاتۇتىغا بېرىپتۇ.

شاتۇتى بۇ خىسلەتلىك ئۇرۇقنى ئېلىپ، بۇرادەرلىرى بىلەن خوشلىشىپ، مىڭبىر جاپا ـ مۇشەقەت بىلەن مۆھلەت ئىچىدە ئوردىغا قايتىپ كېلىپ پادىشاھ بىلەن كۆرۈشۈپتۇ. پادىشاھ دانا شاتۇتىنىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىدىن چەكسىز خۇشال بوپتۇ. شاتۇتى خاسىيەتلىك ئۇرۇقنى پادىشاھقا بېرىپتۇ ۋە ئۇرۇقنىڭ خاسىيىتىنى چۈشەندۈرۈپتۇ. پادىشاھ:

— مەن ئۇزۇندىن بۇيان ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈشنى، ياشىرىشنى ئارزۇ قىلىپ يۈرەتتىم. مۇرادىم ھاسىل بولىدىغان بولدى، — دەپ تېخىمۇ خۇشال بوپتۇ. ئاندىن ئۇڭ

قول ۋەزىرىگە بۇ خاسىيەتلىك ئۇرۇقنى تېرىپ ئۆستۈرۈپ، مېۋىسىنى ئەكېلىشنى بۇيرۇپتۇ.

ۋەزىر خاسىيەتلىك ئۇرۇقنى تېرىپ بەش يىل پەرۋىش قىلغاندىن كېيىن، كۆچەت مېۋىلىك دەرەخ بولۇپ يېتىلىپ چېچەكلەپ مېۋە بېرىشكە باشلاپتۇ. لېكىن، بۇ خاسىيەتلىك مېۋىلىك دەرەخ ئۆسكەن جايغا يېقىن ئەتراپتا بىر يىلان ياشايدىكەن. يىلان ۋەزىرنىڭ گەپ ـ سۆزىدىن بۇ كۆچەتنىڭ مېۋىسى ئادەمنى ياشىرىتىدىغانلىقىنى بىلىۋالغانىكەن. شۇڭا ئۇ يىلان دائىم كامىرىدىن بېشىنى چىقىرىپ خاسىيەتلىك مېۋىنىڭ پىشىشىنى كۈتۈپ تۇرۇپتۇ. ئاخىر مېۋە پىشىشقا باشلاپتۇ. پەيت كۈتۈۋاتقان ھىلىقى يىلان ھەر كۈنى كېچىسى ئۆۋىسىدىن چىقىپ، قايسى مېۋە پىشقان بولسا شۇ مېۋىگە زەھەرلىك نەشتىرىنى سانجىپ مېۋە شىرنىسىنى شورىۋالىدىغان بوپتۇ. بۇنى ۋەزىر سەزمەپتۇ.

بىر كۈنى ۋەزىر پىشقان مېۋىلەرنى ئالتۇن لىگەنگە ئېلىپ پادىشاھنىڭ ئالدىغا ئەكىرىپتۇ. پادىشاھ:

— بۇ خىسلەتلىك مېۋىنى ئالدى بىلەن دادامنىڭ تامىقىنى ئېتىدىغان ئاشپەز ئۇستامغا بېرەي. ئاندىن كېيىن مەن يەي، — دەپ ئاشپەزنى چاقىرىپ مېۋىنى يېيىشكە بۇيرۇپتۇ. ئاشپەز پادىشاھتىن مېۋىنىڭ خىسلىتىنى ئاڭلاپ ئالەمچە خۇشال بوپتۇ، ئەمما مېۋىنى بىر چىشلەم يېيىش بىلەنلا شۇ ھامان يىقىلىپ ئۆلۈپ قاپتۇ. بۇنى كۆرگەن پادىشاھ غەزەپلىنىپ:

— بۇ ئەبلەخ شاتۇتى مېنى قەستلىگەنىكەن، ھالاك بولغىلى تاس قاپتىمەن، جاللات! بۇ شاتۇتنى ئۆلتۈرۈڭلار! — دەپ پەرمان قىپتۇ. شاتۇتى دەرھال ئۇچۇپ كۆكتە ئىككى ئايلانغاندىن كېيىن:

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com